

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет іноземних мов
Кафедра класичної філології

Затверджено
на засіданні кафедри класичної філології
факультету іноземних мов
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри Б. В. Чернюх

Силабус навчальної дисципліни

«Антична культура у сучасному світі»,

що викладається в межах ОПІ

Англійська та друга іноземні мови і літератури

Німецька та англійська мови і літератури (переклад включно)

Переклад (англійська та другі іноземні мови)

Усний переклад двох іноземних мов

Переклад (німецька і друга іноземна мови, міжкультурні німецькі студії)

Французька та друга іноземні мови і літератури

Іспанська та друга іноземні мови і літератури

Класична філологія та англійська мова

другого магістерського рівня вищої освіти для здобувачів
спеціальності 035 Філологія

спеціалізацій

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

035.055 Романські мови і літератури (переклад включно), перша- французька

035.051 Романські мови і літератури (переклад включно), перша- іспанська

035.08 Класичні мови та літератури (переклад включно)

Львів - 2023

**Силабус освітньої компоненти «Антична культура у сучасному світі»
2023–2024 навчального року**

Назва освітньої компоненти	Антична культура у сучасному світі
Адреса викладання освітньої компоненти	Львівський національний університет імені Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет іноземних мов, кафедра класичної філології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності (спеціалізацій)	03 Гуманітарні науки, 035 Філологія 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька 035.055 Романські мови і літератури (переклад включно), перша- французька 035.051 Романські мови і літератури (переклад включно), перша- іспанська 035.08 Класичні мови та літератури (переклад включно)
Викладачі освітньої компоненти	Содомора Андрій Олександрович, кандидат філологічних наук, професор кафедри класичної філології
Контактна інформація викладачів	andrij.sodomora@lnu.edu.ua, тел. (032) 2394138 https://lingua.lnu.edu.ua/employee/sodomora-andrij-oleksandrovyeh м. Львів
Консультації з питань навчання відбуваються	щовівторка, 13.00-14.30 год. (вул. Університетська, 1, ауд. 436) Також можливі он-лайн консультації. Для цього слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка освітньої компоненти	https://lingua.lnu.edu.ua/course/antychna-poeziia
Інформація про освітню компоненту	Освітня компонента «Антична культура у сучасному світі» є вибірковою освітньою компонентою для освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти «Англійська та друга іноземні мови і літератури», «Німецька та англійська мови і літератури (переклад включно)», «Переклад (англійська та другі іноземні мови)», «Усний переклад двох іноземних мов», «Переклад (німецька і друга іноземна мова, міжкультурні німецькі студії)», «Французька та друга іноземні мови і літератури», «Іспанська та друга іноземні мови і літератури», «Класична філологія та англійська мова», яка викладається упродовж другого семестру освітнього процесу в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація освітньої компоненти	Освітня компонента «Антична культура у сучасному світі» присвячена вічним темам людства: війна і мир, страх і надія,

	місто і село, філософія і поезія, суспільство і людина і багато інших. Робиться акцент на неперервній тягlostі роздумувань над цими проблемами, на актуальності античної традиції. Показується різне і спільне в античному і сучасному способі формулювання і вирішення ключових проблем
Мета та цілі освітньої компоненти	навчити студентів розуміти античну поезію, дати відомості про роль різнорівневих мовних засобів у творенні образності твору.
Література для вивчення освітньої компоненти	<p>Базова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інд्रो Монтанеллі. Історія греків. Львів, «Літопис», 2010. 2. Гесіод. Походження богів. Роботи і дні. Львів, «Апріорі», 2018. 3. Сенека. Листи до Луцілія. Львів, «Апріорі», 2020. 4. Пліній Молодший. Вибрані листи. Львів, «Апріорі», 2020. 5. Андрій Содомора. «Жива античність». Київ, «Молодь», 1983; Львів, «Срібне слово», 2003; 2009; 2016. 6. Андрій Содомора. Афористичні етюди. Львів, «Апріорі», 2016. <p>Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Поль Вейн. Чи вірили греки у свої міфи? Львів, «Каменярь», 2003. 8. Коррадо Калабро. Я не скажу тобі, що це любов. Львів, «Літопис», 2009. <p>Інформаційні ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Ізборник: Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації – http://izbornyk.org.ua/ 10. The Latin Library: http://www.thelatinlibrary.com (латинські тексти) 11. Bibliotheca Augustana: http://www.hs-augsburg.de/~harsch/augustana.html (тексти) 12. IntraText Digital Library: http://www.intratext.com/Catalogo/ (тексти + конкорданції) 13. Perseus Project: http://www.perseus.tufts.edu/hopper/collection?collection=Perseus:collection:Greco-Roman (тексти, інші матеріали) 14. Bibliographia Latina selecta: http://mvdpoel.ruhosting.nl/bibliografie/indexgeneralis.htm
Обсяг освітньої компоненти та її тривалість	<p>3 кредити ЄКТС</p> <p>90 год.</p> <p>З них: 32 год. (аудиторні, лекції – 16 год., практичні – 16 год.), самостійна робота – 58 год.</p>
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення навчання здобувач вищої освіти буде:</p> <p>Знати: ключові для античної культури концепти, ідеї і їхню історію та еволюцію в античності і в нові часи;</p> <p>Вміти: виявляти в античному матеріалі актуальні сьгодні теми, а в сучасному дискурсі виявляти теми, що ведуть свій початок ще з античності. Інтерпретувати античний текст з погляду</p>

актуальних сьогодні культурологічних проблем, показувати специфіку античного і сучасного підходу до ключових проблем людини.

Освітня компонента передбачає формування у здобувача вищої освіти наступних загальних та фахових компетентностей, визначених освітньою програмою:

Загальні компетентності:

1. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 3).
2. Здатність працювати в команді та автономно (ЗК 5).
3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 7).
4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 8).

Фахові компетентності:

1. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства (ФК 2).
2. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/ мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів (ФК 4).
3. Здатність застосовувати поглиблені знання з класичних та англійської мов для вирішення професійних завдань (ФК 6).
4. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень (ФК 7).
5. Володіти практичними навичками інтерпретації та лінгвостилістичного аналізу оригінальних іншомовних різножанрових текстів (ФК 10)

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач вищої освіти повинен досягти наступних програмних результатів навчання визначених освітньою програмою:

1. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості філологічного дослідження (ПРН 3).
2. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства (ПРН 8).
3. Збирати й систематизувати мовні та літературні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (ПРН 10).
4. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних (ПРН 11).
5. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів (ПРН 14).
6. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу (ПРН 15).

	7. Інтерпретувати, перекладати та здійснювати лінгвостилістичний аналіз оригінальних іншомовних різножанрових текстів (ПРН 19).
Ключові слова	поетика, антична культура, традиція, рецепція культури
Формат освітньої компоненти	Дистанційний Денна форма
Навчально-методичне забезпечення	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Подано у СХЕМІ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (Додаток 1)
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці 2 семестру усний
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з латинської та грецької мов, античної літератури та вступу до літературознавства
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання	словесні методи (лекції, бесіди з елементами формування проблемних завдань); наочні методи (мультимедійні презентації); практичні методи (читання, переклад); проблемно-пошукові (виконання завдань самостійної роботи, спрямованих на активізацію отриманих знань під час аудиторних занять та виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності).
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загальнонавчаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: творча робота: 50 % семестрової оцінки; поточне оцінювання: 50% семестрової оцінки. Підсумкова максимальна кількість балів 100. Академічна доброчесність: Очікується, що при виконанні модульних робіт та складанні іспиту студенти не вдаватимуться до списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання

	<p>також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні та бали підсумкового тестування. При цьому враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість списування, несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p>
Питання до заліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що стоїть за словом «освіта»? Що таке розум, а що – мудрість? Як розуміємо вислів Сковороди: «А мой жребій с голяками, но Бог мудрости дал часть»? 2. Як розуміти вислів Сенеки: «Хто всюди є – ніде не є»? 3. Чому у писаній під час війни поезії «Любіть Україну» В. Сосюра наголошує на любові до рідної мови? Пов'яжіть цей твір з поезією С. Воробкевича «Де серце моє». 4. Якою мірою нинішня, орієнтована на споживання, технізована доба відповідає знаній формулі: «Мова – душа народу»? 5. Орієнтуючись на сучасні технічні здобутки, поміркуйте над словами Овідія: «Хитра природо людська, ти сама себе перехитрила: / Надто вигадлива ти, жаль що на шкоду собі». 6. В контексті теми «добро і зло» поміркуйте над третім рядком «Енеїди» Івана Котляревського: «Удавсь на всеє зле проворний» (про Енея). 7. Як розумієте вислів Григорія Сковороди: «Світ ловив мене, але не спіймав»? Яке значення вкладав наш філософ у поняття «світ»? 8. Напишіть свої роздуми на тему «Людина і праця», взявши за епіграф слова Гесіода з його поеми «Роботи і дні»: «Праця – не сором, цуратися праці – сором людині». Які зміни зайдуть у житті людини у процесі роботизації?
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток 1

Схема освітньої компоненти

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) (лекція,	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання

		само- стій- на, дис- кусія, гру- пова робо- та)			
1 / 2024 / 2 год	Середземномор'я – «колиска європейської культури». Людина і довкілля. Географічний фактор у цивілізаційному поступі. Світ у трьох його поставах. Басейн Егейського моря. Морські шляхи: «І нахилились плавці, й ударили веслами море» (Гомер). Поняття: «культура», «цивілізація», «прогрес», «екологія», «деградація».	лекції йне	Індро Монтанеллі. Історія греків. Львів, «Літопис», 2010. Поль Вейн. Чи вірили греки у свої міфи? Львів, «Каменяр», 2003.	Небо в пісенному світі України. Поняття: «космос» (лат. mundus), «мікрокосм», «макрокосм», «гармонія».	
2 / 2024 / 2 год.	Від подиву – до науки. Міфологічне й наукове пояснення світу. Гесіод: від млистого Хаосу – до впорядкованого Космосу, порядку в усьому («...порядок – ось що найкраще / для умирущих людей, а найгірше – то непорядок». Горацій: «світлий порядок» (lucidus ordo) у письмі. Овідій: «Людина, що споглядає зоряне небо» (Homo caeli contemplator. Поняття: «космос» (лат. mundus), «мікрокосм», «макрокосм», «гармонія».	практ ичне	Поль Вейн. Чи вірили греки у свої міфи? Львів, «Каменяр», 2003.		
3 / 2024 / 2 год	Діалог. Пісенний діалог людини – з природою, з космосом (красою). Україна й Еллада: аеди – кобзарі; традиція хорového співу (Осип Вітошинський) і театральних вистав (Я. Гаватович) у Галичині; «філологічна» любов в українській народній пісні. Сапфо – Маруся Чурай – Леся Українка.	лекції йне	Коррадо Калабро. Я не скажу тобі, що це любов. Львів, «Літопис», 2009.	Відлуння Горацієвого «Carpe diem» в українській поезії (Олександр Олесь. «Чари ночі»	

4 / 2024 / 2 год.	Філософські діалоги (розмови): Платон – Сократ – Горацій – Скворода... Кордоцентризм: серце – і розум. «Золота середина» (aurea mediocritas), рівновага духу (aequanimitas). Горацій в Україні..	практичне	Сенека. Листи до Луцілія. Львів, «Апріорі», 2020.		
5 /2020 / 2 год.	Духовний простір. Діалоги в духовному просторі: Шевченко – Овідій, Франко – Горацій, Паскаль – Архілох... Тяглість думок, образів, настроїв: Гомер – Вергілій – Котляревський; Лукрецій – Антонич... «З нічого ніщо не виникає» (Ex nihilo nihil fit).	лекційне	Андрій Содомора. «Жива античність». Київ, «Молодь», 1983; Львів, «Срібне слово», 2003; 2009; 2016.		
6 / 2024 / 2 год.	Архетипи. Символи: Дерево, листя дерев (Гомер – Вергілій – Ст. Руданський: «До дуба» – Іван Франко: «Зів'яле листя», Поль Верлен: «Осіньна пісня», Гарсія Лорка: «Пісня всохлого помаранчевого дерева» (алюзія до першого Псалма)... Джерело: Горацій («гимн джерелу», ода III, 13), М. Зеров – «Ad fontes»... Камінь, ріка, тополя, дуб, верба, криниця, поле, гай...	практичне	Андрій Содомора. Афористичні етюди. Львів, «Апріорі», 2016.	Творче завдання за підсумками першого тематичного модуля	5 тижн.
7 / 2024 / 2 год.	Вічні теми. Війна – і мир. «Іліада» – поема про війну, про силу (Сімона Вейль), про героїв-напівбогів чи твір, у якому засвічується відвічна мрія людини про мир?.. Символи: щит (щит Геракла, щит Ахілла), спис. «Зі щитом – або на ньому», «кинути щита»: героїка «Іліади» – і бойові будні Архілоха, першого європейського лірика і найманого воїна.	практичне	Пліній Молодший. Вибрані листи. Львів, «Апріорі», 2020.	Чому наших ворогів у тоталітарну добу так лякав поетичний заклик «Любіть Україну, всім серцем любіть»?..	
8 / 2024 / 2 год.	Герої античні – герої сучасної війни. Війна – і погляд у глибину слова: що таке мужність (virtus), а що – сміливість, відвага, стійкість? Що таке добро, а що – зло? Що таке любов, а що – ненависть? Що таке патріотизм і в чому таїна прив'язаності до своєї землі?	Практичне			

9 / 2024 / 2 год.	<p>Людина і праця. Гесіод («Роботи і дні»), Вергілій («Георгіки»), Ст. Руданський («Гей, бики!»)... «Праця все перемагає» (<i>labor omnia vincit</i>)?.. «Labor improbus» у сучасному світі. Міф про Ерісіхтона (Овідій, «Метаморфози», VIII, 750 наст.); П'єр Ронсар, «До гастінського лісоруба»... «Labor» і «studia» в імператорському Римі.</p>	лекції йне		Вергілій в Україні.	
10 /2020 / 2 год.	<p>Людина і суспільство. Діоген – Олександр Македонський. Епікурейці, стоїки, «відлюдники», піснярі ваганти («вітрогони»), мандрівні кобзарі, дяки, філософи... Дорога до себе – і дорога до людей. «Поспішай до мене, але до себе – передусім» (Сенека). Вибір людини – і суспільний вибір: «Проти рожна перти...»</p>	практ ичне			
11 / 2024 / 2 год.	<p>Стоїцизм в Україні. Козацькі моральні засади (стійкість у боротьбі з ворогом, гідність, терпеливість, зневага до багатства, вірність у дружбі, кмітливість) – і їхні корені в античному стоїцизмі. Життєва позиція Івана Франка... Сенека – на лінії вогню у сьогоднішній війні (Артемій Димид, полеглий воїн-герой).</p>	лекції йне	Сенека. Листи до Луцілія. Львів, «Апріорі», 2020.		
12 / 2024 / 2 год.	<p>Багатство і вбогість. Потреби тіла – і потреби душі. Межі достатнього для тіла (<i>satis</i>) – і нескінченне прагнення пізнання, духовного зростання і душевного збагачення. Пріоритети нинішньої, <i>споживацької</i>, доби. «Несите око»... «Найкраще – це міра» (<i>metron ariston</i>) – найважливіша засада еллінської мудрості... «В здоровому тілі – здоровий дух»?.. Спрощена рецепція античних сентенцій.</p>	лекції йне	Пліній Молодший. Вибрані листи. Львів, «Апріорі», 2020.	Творче завдання за підсумками другого тематичного модуля, 29 год	3 тижн.

13 / 2024 / 2 год.	Місто і село. Гораций: «В місті тужу за селом, у селі, непосида, – за містом». «Intermezzo» М. Коцюбинського. Міф про Антея – погляд античних у наші дні, в урбанізований світ. «Село» – в місті: «Природу хоч вилами проганяй – вона повертається».	лекції йне	Гораций. Твори. Львів, Априорі, 2022.		
14 / 2024 / 2 год.	Страх і надія. Теогнід, Вергілій, Овідій, Сенека... Дія – і надія: «Remigio veloce» (вітрилом і веслом). Страх і надія у наші дні. Поняття «terror» (лат.): чорна тінь – над світом...	практ ичне	Гесіод. Походження богів. Роботи і дні. Львів, «Априорі», 2018.	Поняття «надія» у християнському світі.	
15 / 2024 / 2 год.	Життя і смерть. «Сон – брат смерті» (Гомер). «Не дай спати ходячому» (Шевченко). Що означає «жити»: мислити (cogitare), відчувати (sentire), боротися (militare), сумніватися (dubitare)... ? Життя активне – і споглядальне (vita activa, vita contemplativa). Лукрецій – на початку другої книги поеми «Про природу речей». Пліній Молодший – про болісне поєднання тих двох способів життя. Поняття: «обов'язок», «покликання», «відповідальність».	лекції йне	Андрій Содомора. «Жива античність». Київ, «Молодь», 1983; Львів, «Срібне слово», 2003; 2009; 2016.		
16 / 2024 / 2 год.	Контрольне опитування	практ ичне			